

Rapport

BLIK OVER DE GRENS

**Peiling over 'grensverkeer' met Duitsland vanuit de
Nederlandse EUREGIO-gemeenten**

Mei 2019

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2019/069

Datum

Mei 2019

Opdrachtgever**Auteur(s)**

Ralf ten Hove
Thijs Lenderink

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever.

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

1. Aanleiding en opzet	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Opzet.....	5
2. Uitkomsten	7
2.1 Duitse taal goed ingeburgerd	7
2.2 Sociale netwerken overschrijden grenzen	7
2.3 Boodschappen en brandstof favoriet	8
2.4 Werkpotentieel vooralsnog beperkt.....	9
2.5 Verschillen in sociale zekerheid meest genoemde barrière	10
2.6 Meer salaris en minder reistijd helpen mogelijk	10

1

HOOFDSTUK

Aanleiding en opzet

1. Aanleiding en opzet

1.1 Aanleiding

Grensregio's profiteren sterk van een grenzeloos Europa. Als er geen grenzen zouden zijn, zouden veel van de steden in de grensregio's tot de meest aantrekkelijke steden van Nederland behoren. Dat blijkt uit de nieuwe Atlas voor gemeenten, die op woensdag 22 mei in de Grote Kerk in Enschede is gepresenteerd¹. Aansluitend op dit specifieke thema heeft I&O Research een kort onderzoek uitgevoerd naar het 'grensverkeer' vanuit Nederland naar Duitsland. Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen in hoeverre bewoners van de grensregio op Duitsland zijn georiënteerd als het gaat om verschillende aspecten als sociale contacten, bezoeken en werken over de grens. Kent men mensen die in Duitsland wonen of werken? Is men het afgelopen jaar in Duitsland geweest? En zo ja, waarvoor en hoe vaak? En in hoeverre is een baan over de grens aan de orde?

1.2 Opzet

I&O Research voerde het onderzoek uit onder 1.072 inwoners van de 25 Nederlandse EUREGIO-gemeenten². Het gaat hierbij om de Regio Achterhoek (Gelderland) en de Regio Twente, de gemeenten Ommen en Hardenberg (Overijssel) en de gemeente Coevorden (Drenthe). Het onderzoek liep van woensdag 24 april tot en met maandagochtend 6 mei 2019. De deelnemers zijn afkomstig uit het I&O Research Panel. In totaal hebben 589 respondenten deelgenomen (55%). De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd en opleiding.

¹ Atlas voor Gemeenten (2019)

² Coevorden, Hardenberg, Ommen, Almelo, Borne Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden, Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.

2

HOOFDSTUK

Uitkomsten

2. Uitkomsten

2.1 Duitse taal goed ingeburgerd

Ongeveer een op de drie respondenten uit de Nederlandse EUREGIO-gemeenten geeft aan zowel goed Duits te spreken als te verstaan (31%). Daarnaast beheerst 40 procent de Duitse taal naar eigen zeggen redelijk. Niemand spreekt beter Duits dan hij/zij Duits verstaat. Slechts een enkeling (3%) beheerst het Duits niet tot nauwelijks (tabel 2.1).

Tabel 2.1

Beheersing van de Duitse taal – Respondenten Nederlandse EUREGIO-gemeenten (N=589).

SPREEKT U DUISTS?	VERSTAAT U DUISTS?				TOTAAL
	ja, goed	ja, redelijk	ja, een beetje	nee	
ja, goed	31%	-	-	-	31%
ja, redelijk	22%	17%	-	-	40%
ja, een beetje	4%	16%	7%	-	26%
nee	-	-	3%	1%	3%
TOTAAL	57%	33%	9%	1%	100%

2.2 Sociale netwerken overschrijden grenzen

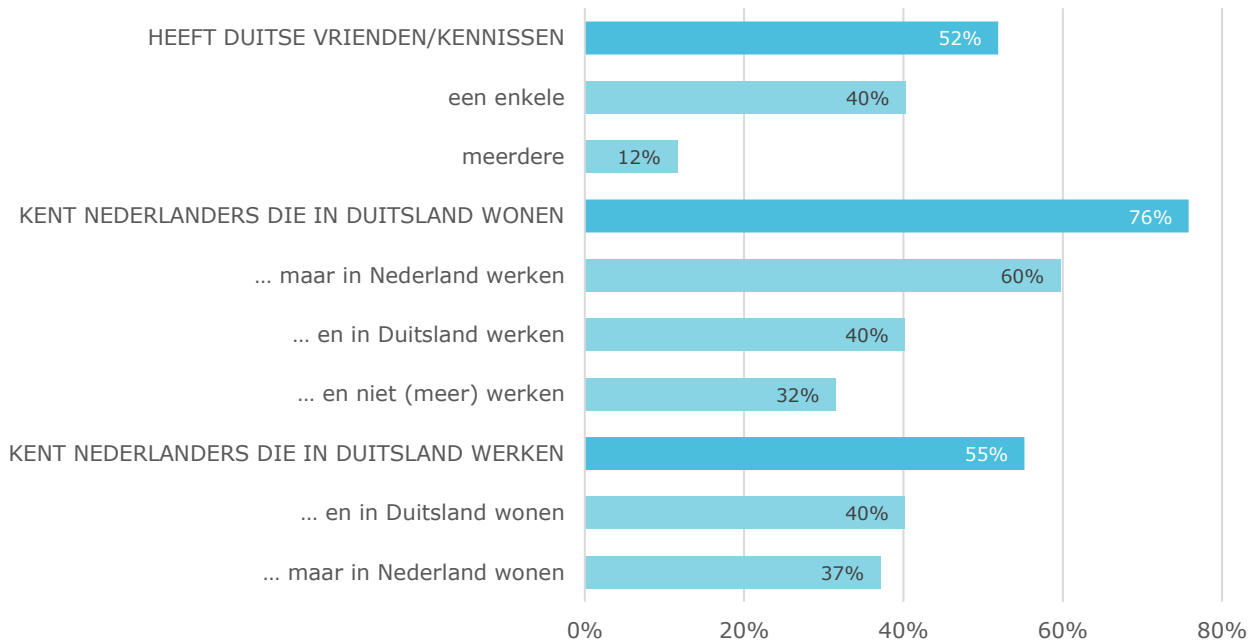
Ongeveer de helft van de respondenten uit de Euregio-gemeenten heeft Duitse vrienden en/of kennissen (52%), in de meeste gevallen gaat het om een enkele vriend of kennis (40%) (Figuur 2.1).

In totaal kent ongeveer driekwart van de respondenten Nederlanders die in Duitsland wonen (76%). Voor het grootste deel gaat het om personen die over de grens wonen, maar wel in Nederland werken (60%). Iets minder vaak kent men Nederlanders die in Duitsland wonen én werken (40%), of in Duitsland wonen en niet (meer) werken (32%).

Ten slotte geeft iets meer dan de helft van de respondenten aan Nederlanders te kennen die in Duitsland werken (55%). In 40 procent van de gevallen wonen deze personen ook in Duitsland, in iets mindere mate betreft het inwoners van Nederland die in Duitsland werken (37%).

Figuur 2.1

'Duitsland' in het sociale netwerk – Respondenten Nederlandse EUREGIO-gemeenten (N=589).

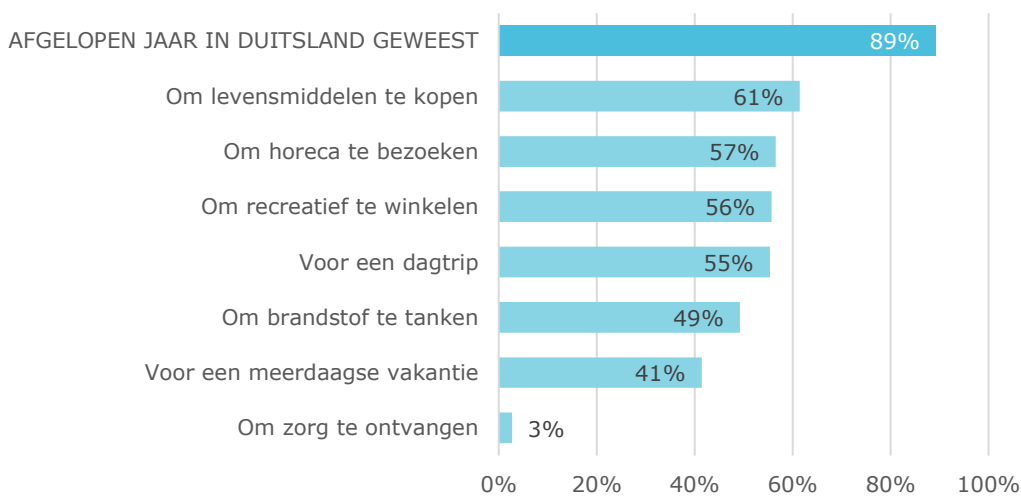

2.3 Boodschappen en brandstof favoriet

In figuur 2.2 staat een overzicht van de mate waarin respondenten uit de Nederlandse EUREGIO-gemeenten Duitsland bezoeken. In totaal bracht 89 procent van de Nederlandse grensbewoners het afgelopen jaar een bezoek aan Duitsland. Zowel voor het doen van boodschappen (61%), het bezoek aan horeca (57%), winkelen (56%) als een dagje uit (55%) ging iets meer dan de helft van de grensbewoners het afgelopen jaar de grens over. Zorg is nog geen echt bezoekmotief.

Figuur 2.2

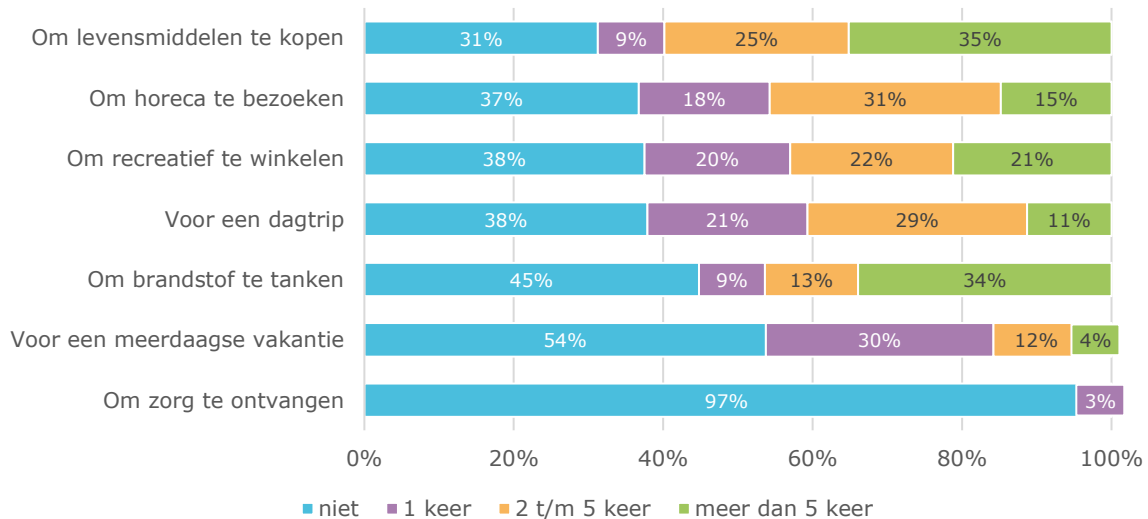
Bezoek aan Duitsland in het afgelopen jaar – Respondenten Nederlandse EUREGIO-gemeenten (N=589).

Figuur 2.3 toont van deze activiteiten de bezoekfrequentie. Hieruit blijkt dat men vooral vaak naar Duitsland gaat (meer dan vijf keer) voor het doen van boodschappen (35%) of om brandstof te tanken (34%).

Figuur 2.3

Reden en frequentie voor bezoek aan Duitsland – Respondenten Nederlandse EUREGIO-gemeenten die afgelopen jaar Duitsland bezochten (N=529).

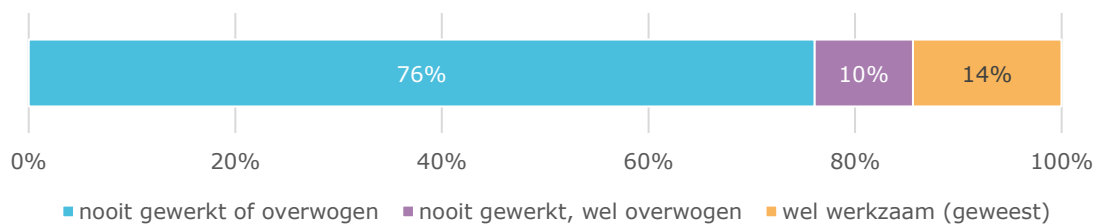

2.4 Werkpotentieel vooralsnog beperkt

Respondenten beantwoordden twee vragen over werken in Duitsland. Heeft men er ooit gewerkt (exclusief zakelijke contacten) en/of overwogen in Duitsland te werken? De combinatie van antwoorden op beide vragen staat in figuur 2.4. Driekwart van de respondenten heeft nooit in Duitsland gewerkt of dat overwogen (76%), 10 procent heeft het wel overwogen, maar (nog) niet gedaan en 14 procent van de respondenten werkt(e) wel in Duitsland.

Figuur 2.4

Heeft u wel eens voor een bedrijf/instantie in Duitsland gewerkt of overwogen om in Duitsland te werken? – Respondenten Nederlandse EUREGIO-gemeenten (N=589).

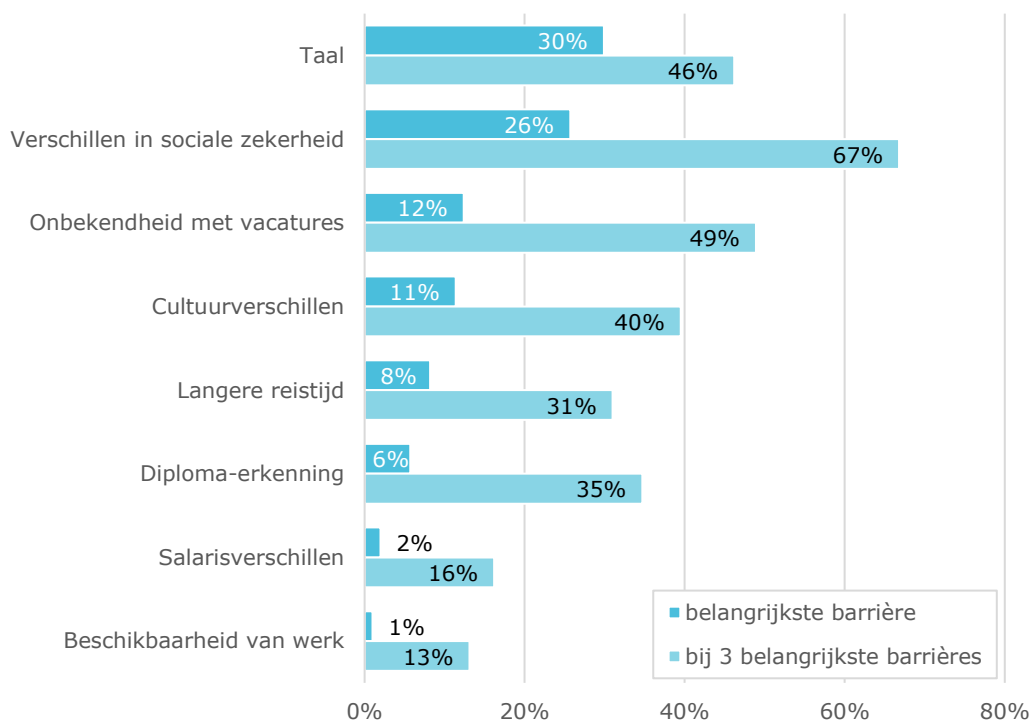

2.5 Verschillen in sociale zekerheid meest genoemde barrière

Wat maakt werken in Duitsland lastig? Respondenten rangschikten acht mogelijke barrières voor werken in Duitsland van belangrijk naar minder belangrijk. Taal (30%) en verschillen in sociale zekerheid (26%) staan het vaakst bovenaan (figuur 2.5). Op enige afstand volgen onbekendheid met vacatures (12%) en cultuurverschillen (11%). In de top drie van belangrijkste barrières van de respondenten staat sociale zekerheid bovenaan (67%), gevolgd door onbekendheid met vacatures (49%) en taal (46%).

Figuur 2.5

Belangrijkste barrières voor werken in Duitsland – Respondenten Nederlandse EUREGIO-gemeenten (N=589).

2.6 Meer salaris en minder reistijd helpen mogelijk

Wat trekt mensen eventueel wel voor werk over de grens? Respondenten kregen een hypothetische situatie om de invloed te meten van salaris en reisafstand op de keuze om in Duitsland te gaan werken. Ze konden kiezen uit een baan in Nederland en een baan in Duitsland. Inhoud, secundaire arbeidsvoorwaarden, aantal contracturen, type organisatie waren daarbij gelijk. Met salaris en reistijd kon men 'schuiven'.

Gemiddeld genomen 'kantelen' respondenten bij 48 procent meer salaris bij voertaal Duits en bij 45 procent wanneer ze ook Nederlands kunnen spreken. Bij reistijd ligt het gemiddelde op min 36 minuten en doet taal er nauwelijks toe (zie tabel 2.2).

Tabel 2.2

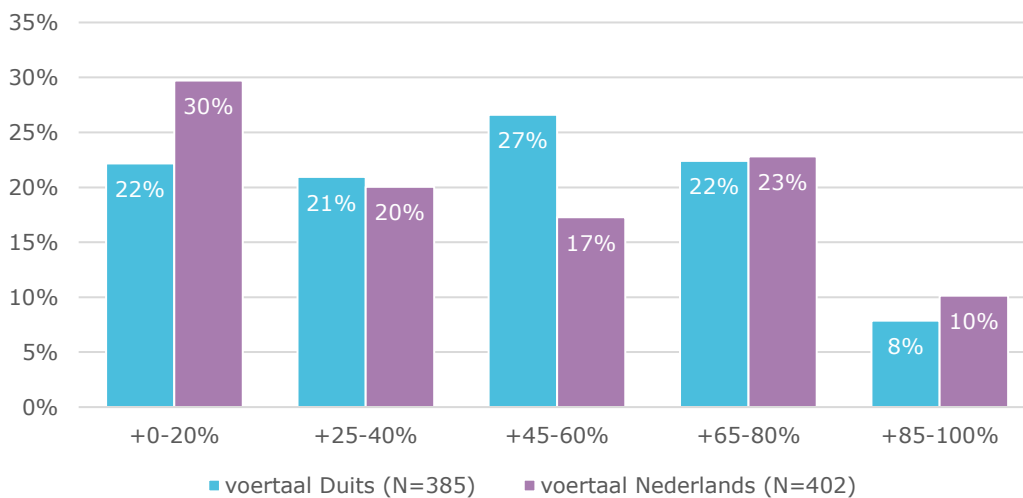
Wanneer wordt een baan in Duitsland voor u interessant, als het gaat om extra salaris (0-100%) en minder reistijd (0 -90 minuten)? Gemiddelde uitkomsten – Respondenten Nederlandse EUREGIO-gemeenten, exclusief 'weet niet'.

	VERSCHIL	N
Extra salaris (indien voertaal Duits)	+48%	385
Extra salaris (indien voertaal Nederlands)	+45%	402
Minder reistijd (indien voertaal Duits)	-36 min.	370
Minder reistijd (indien voertaal Nederlands)	-37 min.	375

Figuur 2.6a (salaris) en 2.6b (reistijd) tonen een procentuele verdeling van de invloed van beide aspecten. Voor bijna een op drie respondenten (30%) is 20 procent extra salaris voldoende om een baan in Duitsland interessant te maken. De mogelijkheid om Nederlands te kunnen spreken is hierbij relatief belangrijk; bij dezelfde baan met Duits als voertaal is 20 procent meer salaris minder interessant (22%). Een kwartier tijdswinst maakt een baan in Duitsland voor een kwart van de respondenten een interessante optie (23-25%).

Figuur 2.6a

Wanneer wordt een baan in Duitsland voor u interessant, als het gaat om extra salaris (0-100%)? Procentuele verdeling – Respondenten Nederlandse EUREGIO-gemeenten, exclusief 'weet niet'.

Figuur 2.6b

Wanneer wordt een baan in Duitsland voor u interessant, als het gaat om minder reistijd (0-90 minuten)? Procentuele verdeling – Respondenten Nederlandse EUREGIO-gemeenten, exclusief 'weet niet'.

